

מדינת ישראל

משרד המשפטים

מחלקת ייעוץ וחקיקה (ייעוץ)

הנדון: שרת החקלאות גב' אורית נוקד - פראפרזה של חוות דעת למניעת ניגוד עניינים

1. לאור העובדה שגב' אורית נוקד כיהנה כשרת החקלאות ופיתוח הכפר, ובהינתן העובדה שהיא חברה בקיבוץ שפיים, עלה הצורך בעריכת חוות דעת בעניין חשש לניגוד עניינים. חוות דעת זו לא גובשה באופן סופי, אך סוכם כי השרה נוקד תפעל על-פי העקרונות המופיעים בטיוטת חוות הדעת, שיוזכרו להלן;
2. חברותה של השרה בקיבוץ יוצרת זיקה בינה ובין הקיבוץ במישור האישי ובמישור הכספי. קיבוץ שפיים מחזיק ברפת המייצרת חלב. חלקה של הרפת ברווחי הקיבוץ הוא פחות מאחוז מן המחזור השנתי של הקיבוץ. אולם, השרה ובן זוגה זכאים לקבל תוספת וותק מהקיבוץ, בהתאם לרווחים באותה שנה. בהתאם לכך, הוצע כי תוטל מגבלה על השרה מטיפול בכל עניין הנוגע לקיבוץ שפיים באופן ישיר, ובכלל זה טיפול בפניות מאת קיבוץ שפיים. כללים אלו יחולו גם לגבי תאגידים נוספים שקיבוץ שפיים מחזיק בהם מעל ל-10%.
3. כמו כן, קיבוץ שפיים חבר באגודה השיתופית 'משקי גרנות' (להלן – גרנות). מדובר בתשלובת חקלאית-תעשייתית, המאגדת כ-41 קיבוצים ומושבים ומחזיקה בבעלות ובשליטה בחברות רבות, בעיקר בתחומי החקלאות. יש מקום להניח כי לקיבוץ שפיים יש עניין בהצלחתם של גרנות ומפעליה. על כן, מוצע כי יהיה על השרה להימנע מטיפול בפניות ספציפיות של גרנות או, ככל שהדבר בידיעתה, בפניות של התאגידים שבבעלותה או בשליטתה, וכן להימנע מטיפול בנושאים הנוגעים ישירות בגרנות או בתאגידים אלה.

טיפול בענף החלב

4. שר החקלאות ופיתוח הכפר ממונה על קביעת מדיניות המשרד בתחום משק החלב. ככלל, החלטות השר בתחום המדיניות ולפי חיקוקים אלו הן כלליות ובעלות אופי ענפי. כמו כן, מהנתונים שהוצגו בפנינו החלק היחסי של רווחי הקיבוץ מהרפת הוא זניח. אשר על כן, אין צורך לקבוע כי השרה תימנע לחלוטין מעיסוק בתחום.
5. בתחום החלב, בעניין קביעת הכללים לחלוקת מכסות ובהצעה לשינוי אופן קביעת מחיר המטרה, נקבעו מגבלות קונקרטיות. לפיכך, השרה לא נדרשה להימנע באופן גורף מטיפול בתחום.

סמכויות בנוגע לקרקעות ולמדיניות הקרקעות

6. ישנם תפקידים מסוימים בנושא מקרקעי ישראל והקצאותיהן המוטלים על משרד החקלאות. כאמור, קיבוץ שפיים מחזיק בקרקעות במרכז הארץ, ולהחלטות שונות בנושאים קרקעיים יכולות להיות השלכות כספיות יוצאות דופן על הקיבוץ. כך גם לגבי גרנות.

7. על כן, הוצע לקבוע מגבלות על מעורבות השרה בתחום הקרקעות ומדיניות הקרקעות, ובפרט לעניין העלאת וטיפול בנושאים העולים בוועדה לבחינת המדיניות הקרקעית. כמו כן, הוצע כי יהיה על השרה להימנע מלהשתתף בישיבות ממשלה בדיונים הנוגעים לתוכניות מתאר ארציות, שעשויה להיות להן השפעה מהותית על קרקעות אלו. בנוסף, השרה תהיה מנועה מלקבל החלטות לפי חוק ההתיישבות החקלאית (סייגים לשימוש בקרקע חקלאית ובמים), תשכ"ז-1967 שעשויה להיות להן השפעה מהותית על קיבוץ שפיים או על גרנות.